

Temat: Do czego służy miasto?

Cele ogólne:

- analiza przemian geograficznych miasta,
- rozróżnienie funkcji miasta przyporządkowanych różnym jego terenom,
- wprowadzenie pojęcia planu, strategii, dokumentów planistycznych.

Cele szczegółowe:

- dokonuje obserwacji i analizuje zmiany zachodzące na terenie miasta,
- umie porównać cechy charakterystyczne dla różnych obszarów miasta w zależności od nadanych im funkcji,
- potrafi wyszukiwać niezbędne informacje,
- potrafi analizować dostępne materiały i wyciągać wnioski,
- umie lokalizować wybrane punkty na mapie,
- doskonali umiejętność dyskusji i współpracy w grupie.

Czas trwania: 2 x 45 min.

Środki dydaktyczne:

Czarno biała mapa miasta w formacie A3 (kilka kopii), czarno-białe zdjęcia budynku i otoczenia szkoły oraz czarno-biały plan bliskiej okolicy szkoły (zaleca się uprzednią, prostą obróbkę zdjęć w celu ich uproszczenia, ponieważ będą one przeznaczone do kolorowania), mapa miasta w formie elektronicznej (obrazek w formacie JPG lub PDF), mapa miasta sprzed kilkudziesięciu lat, kartki białego papieru A4, flamastry, kolorowe kredki, markery, flipchart z blokiem kartek, komputer z dostępem do Internetu, rzutnik multimedialny, ekran.

Metody:

- zadaniowa,
- aktywizująca,
- podająca.

Forma prowadzenia zajęć:

- praca własna,
- realizacja zadań w parach, w grupach.

Przebieg zajęć:

1) Wprowadzenie przez nauczyciela tematyki zajęć przy pomocy przywołania podziału ról np. na statku wycieczkowym (uczniowie pełnią rolę pasażerów). Nauczyciel proponuje dyskusję na temat funkcji jakie pełnią poszczególne osoby lub grupy osób (kapitan, mechanicy, obsługa pasażerów, radiotelegrafista, nawigator) oraz jakie znaczenie mają elementy składowe statku (silnik, kadłub, śruba napędowa, pokład, trap, maszynownia, kuchnia, łodzie ratunkowe, itd.).

Nauczyciel podsumowuje ten etap wskazując na znaczenie każdego z wymienionych elementów, ze wskazaniem, że trudno jest je zastąpić, aby statek mógł płynąć bez przeszkód.

W tym wprowadzeniu można wykorzystywać dowolne odniesienia. Ważne jest tylko, aby uwzględniały mnogość zależności pomiędzy elementami różnego typu. Ich skomplikowanie nie powinno być zbyt zaawansowane i specjalistyczne, dzięki czemu uczniowie będą mieli możliwość wykazania się wiedzą na ich temat.

2) Nauczyciel prosi o wskazanie podobnego podziału funkcji w odniesieniu do budynku i terenu szkoły oraz najbliższej okolicy. W tym celu następuje podział grupy na 2,3- osobowe zespoły, w których uczniowie zapisują kolejne funkcje (dyrektor, stołówka, konserwator,

stojak na rowery, klasy, sala gimnastyczna, pokój nauczycielski, szatnie, boisko, sklepik, przystanek autobusowy, dach szkoły, itp.).

Następnie nauczyciel rozdaje zespołom zdjęcia szkoły i plany. Zadaniem zespołów jest pokolorowanie budynku i planu okolicy w zależności od pełnionej przez nie funkcji.

Obowiązkiem każdego zespołu jest także sporządzenie legendy demonstrującej znaczenie poszczególnych kolorów.

Po zakończeniu pracy (lub upływie określonego czasu) następuje krótkie omówienie efektów prowadzone kolejno przez przedstawiciela każdego z zespołów.

3) Zaprezentowanie przez nauczyciela mapy miasta i rozwinięcie dyskusji na temat funkcji pełnionych przez jego poszczególne obszary. Istniejące zespoły otrzymują czarno-białe mapy miasta wraz z zadaniem zaznaczenia różnymi kolorami zasadniczych funkcji (przemysł, handel, wypoczynek, rozrywka, edukacja, komunikacja).

Po zakończonej pracy nauczyciel lub lider inicjuje dyskusję na temat wzajemnych powiązań i zależności pomiędzy poszczególnymi częściami miasta. Ważnym zagadnieniem jest także znaczenie danego rodzaju zagospodarowania.

Prostszym wariantem tego ćwiczenia jest zadanie polegające na zaznaczeniu różnymi kolorami na czarno-białej mapie obszarów:

1. zamieszkanym przez człowieka
2. zajętych przez transport (samochody, kolej, tramwaj, metro, parkingi, drogi)
3. zagospodarowanych jako tereny zielone.

Po zakończonej pracy nauczyciel lub lider inicjuje dyskusję na temat wzajemnych powiązań i zależności pomiędzy poszczególnymi częściami miasta. Ważnym zagadnieniem jest także ważność danego rodzaju zagospodarowania. Prowadzący powinien dążyć do uzyskania konkretnych zalet i wad danej cechy zagospodarowania. Można je wpisywać na kolorowe karteczki i umieszczać na jednej mapie miasta (w większym formacie) zawieszanej na tablicy.

Inną możliwością rozwinięcia tych zajęć jest porównanie obecnego kształtu miasta widocznego na współczesnej mapie z obrazem miasta widocznym na mapie sprzed kilkudziesięciu lat. Nauczyciel lub lider może naprowadzać uczniów na jakie fragmenty miasta powinni zwrócić szczególną uwagę, a następnie inicjować dyskusję o korzyściach lub stratach wynikających z omawianych przemian. Ze względu na konieczność pracy z mapą historyczną w wersji kolorowej (czytelniejsza dla młodych uczestników zajęć, którzy nie jeszcze nie operują umiejętnie wiedzą na temat historii i geografii rodzinnego miasta) oraz fakt, iż mapę najlepiej prezentować w dużym formacie, warto zastosować skan tej mapy wyświetlony na ekranie. Pozwala to także na doskonalsze wskazywanie omawianych terenów oraz umożliwia nanoszenie na mapę dowolnych oznaczeń, bez szkody dla oryginalnego materiału archiwalnego.

Na potrzeby dokumentowania tego etapu prac i eksponowania tych materiałów np. w tematycznej gablocie szkolnej, w gazetce szkolnej lub na stronie internetowej, uczniowie mogą dokonać kompilacji obu map i przedstawić na jednej ilustracji zmianę wielkości miasta, zmianę układu dróg, zmianę układu linii komunikacyjnych, postępy budowy dróg rowerowych, zmianę charakteru najważniejszych obszarów miasta i inne cechy, które uznają za niezbędne.

4) Ewaluacja zajęć prowadzona przez nauczyciela. Zadawane są pytania o wrażenia z zakończonych zajęć. Uczniowie odpowiadają po kolei, a prowadzący próbuje uzyskać od każdego ucznia krótki komentarz.

Metoda zadaniowa polega na powierzaniu uczestnikom zajęć konkretnych zadań, których wykonanie ma doprowadzić w konsekwencji do konstruktywnych zmian w ich zachowaniu i ukształtowaniu postaw pożądaných z wychowawczego punktu widzenia. Działania prowadzone przy wykorzystaniu tej metody wzbogacają wiedzę uczestników i budują trwałe oraz praktyczne doświadczenia w określonej dziedzinie.

Metoda aktywizująca charakteryzuje wysoka aktywność wszystkich uczestników, która często przewyższa aktywność nauczyciela.

Stosowanie metody aktywizującej w procesie dydaktycznym skłania uczestników do kreatywnego myślenia, dając szerokie pole do swobodnej twórczości i samodzielności. Dzięki autentycznemu zaangażowaniu uczestników, metoda sprzyja pogłębianiu i utrwalaniu zdobywanej wiedzy oraz rozwijaniu umiejętności jej praktycznego stosowania. Dzięki wykorzystaniu szerokiego spektrum narzędzi aktywizujących, możliwe jest wspieranie uczestników w budowaniu postawy zrozumienia dla innych punktów widzenia, tolerancji i otwartości. Dzięki mocnemu akcentowi położonemu na twórczą pracę samodzielną lub zespołową, uczestnicy zajęć angażują się emocjonalnie w powierzone im zadania- są bardziej zmotywowani, aktywniejsi w sferze percepcyjnej, ruchowej i werbalnej.

Metoda podająca polega na przekazywaniu (podawaniu) przez nauczyciela gotowej wiedzy w celu przyswojenia jej przez uczestników zajęć i zapamiętania. Metoda kształtuje zdolność rozumienia dłuższej wypowiedzi nadawcy i podążania za tokiem jego rozumowania. Ćwiczy pamięć, rozwija umiejętność dłuższej koncentracji uwagi oraz dyscyplinuje ze względu na ważność całego przekazu kierowanego przez nauczyciela. Metoda wykorzystuje także zalecenie notowania słuchanego bądź czytanego tekstu w celu dodatkowego utrwalenia podawanych treści (możliwe jest także przygotowanie przez prowadzącego odpowiednio przygotowanych materiałów przekazywanych wszystkim uczestnikom).

